

Nieuws uit de Oudheidkamer

Nummer 16

Januari 2018

Adres : Boekenberg
Markt 40
3201CZ Spijkenisse

Openingstijden : dinsdag 11.00 - 16.00 uur
zaterdag 11.00 - 16.00 uur

Bankrekening : RegioBank NL81 RBRB 0920 0319 35
t.n.v. Vrienden van Spijkenisse
o.v.v. Oudheidkamer

Email : oudheidkamer-spijkenisse@kpnmail.nl

**De medewerkers van de oudheidkamer wensen u een
Voorspoedig en Gezond Nieuwjaar**

Terugblik op het afgelopen jaar

Ook in het vierde jaar van ons bestaan kunnen we terugkijken op een succesvolle periode. Steeds meer (oud) Spijkenissers weten de weg naar de oudheidkamer te vinden om de laatste wetenswaardigheden van nu en vroeger met ons te delen. Soms wordt naast het gesproken woord ook een geheel fotoalbum met ons gedeeld: "Haal er maar uit wat voor jullie van belang is". Daarnaast ontmoeten we ook steeds vaker mensen die in de jaren 60 in Noord zijn komen wonen en zich het oude dorp nog wel kunnen herinneren. Gebogen over de maquette wordt al pratend het geheugen weer wat opgefrist. En natuurlijk komen ook de passanten, die hun boeken komen ruilen, even binnen wippen om zich onder te laten dompelen in het Spijkenisse van toen.

Het, in samenwerking met het Streekarchief Voorne-Putten, laten digitaliseren van de 8 mm films verloopt moeizamer dan verwacht. Doordat de films al zo'n 70 jaar oud zijn en mogelijk niet onder de meest ideale omstandigheden bewaard zijn, treedt er nogal vrij veel breuk op. Dit maakte het samenstellen van een alternatief programma noodzakelijk met films over de sigarenwinkel van Johannes Kok, het ophogen van de molen, en episodes uit het programma Wie van de Drie met bekende Spijkenissers. Het programma leverde echter zoveel positieve reacties op dat de laatste drie voorstellingen geheel hieruit zijn samengesteld.

Kortom, wij hebben het gevoel dat de oudheidkamer in een behoefte voorziet voor een ieder die iets met de recente geschiedenis van Spijkenisse heeft.

**Wilt u naast het lidmaatschap van de Vereniging Vrienden van Spijkenisse ook de
oudheidkamer steunen?**

Uw donatie van € 12,-- is van harte welkom op onderstaande rekening:

**NL81 RBRB 0920 0319 35
t.n.v. Vereniging Vrienden van Spijkenisse
o.v.v. oudheidkamer**

Nieuw in de Oudheidkamer

Bezoekers van de oudheidkamer spreken vaak hun bewondering uit voor de maquette van het oude dorp van Spijkenisse: Noordeinde, Voorstraat, Nieuwstraat en Ganzengors. Met name de aanwezigheid van boerderijen tussen de andere woningen en gebouwen vindt men vaak opmerkelijk. Zodoende komen dan de boerderijen op het dorp en daarbuiten ter sprake. Een groot deel van de geschiedenis van deze boerderijen en hun bewoners wordt beschreven in het boek "Boerderijen en hun bewoners van Voorne-Putten, Rozenburg en de Welplaat", geschreven en in 2001 uitgegeven door Jan Zeelenberg. In "Overdenking van een 70-jarige" (een uitgave van de Vereniging Vrienden van Spijkenisse) verschaft schrijver Cor Muizer informatie over de gebouwen in Spijkenisse en hun gebruikers/bewoners als hij de lezers in gedachten meeneemt op een wandeling door het Spijkenisse van net na de oorlog.

"Waar zijn die boeren heengegaan?" is een vraag die geregeld gesteld wordt. Omdat het antwoord niet altijd paraat is en soms zelfs niet bekend, hebben de medewerkers van de oudheidkamer in de laatste maanden van het jaar 2017 een overzicht gemaakt van de voormalige en veelal verdwenen boerderijen met de nadruk op de geschiedenis van de laatste gebruikers ervan. Overigens maakt een bezoeker van de oudheidkamer meestal geen onderscheid tussen een gebouw dat gebruikt wordt voor landbouw en/of veeteelt en een huis met schuur gebruikt voor bewerking en -opslag van biez en of vlas dan wel voor hoepmakerij.

Op de bijeenkomst van de Vereniging Vrienden van Spijkenisse van 17 november jl. heeft de voorzitter, Leen Riedijk, een presentatie gegeven over de boerderijen en boerderijtjes aan de hand van de informatie die verzameld is, ondersteund met geprojecteerde (lucht)foto's. Na een korte inleiding over het ontstaan van de polder Spijkenisse door Jan Vogelaar, naam hij de leden van de vereniging mee op een rondwandeling over het dorp en door de polder.

Het voert te ver om de lezing hier in zijn geheel te herhalen, maar voor een enkel voorbeeld is wel plaats. Vanaf de molen lopen we het Noordeinde in. Aan de linkerkant stond vroeger de boerderij van Maarten van Rey, een woonhuis met een zwart geteerde houten schuur. Op foto 1 (links) is de boerderij te zien, iets linksboven van het midden.

De boerderij is vervangen door nieuwbouw, de huidige woningen op Noordeinde nummers 56 en 54 en de aansluitende stenen schuur.

Op dezelfde foto is rechtsonder een kolossale schuur te zien. Deze schuur werd 'De Kraton' genoemd. Niet ondenkbaar is dat het die naam kreeg omdat het zo'n groot gebouw was, en deed denken aan een paleis, waarvoor het Javaanse woord kraton is.

De ingang van de schuur was in het Smidsslop, in het verlengde van de Bermweg, de weg langs de Boezem, het water dat linksonder op de foto te zien is. Op de foto is te zien dat er aan de achterkant een uitgang was met een pad naar het Noordeinde. Het huis dat op de foto aan het Noordeinde voor de schuur staat (bovenaan het Smidsslop) staat er nog (Noordeinde 43). De schuur werd gebruikt door veehandelaar Gerrit Timmers van de Nieuwstraat, als stal voor zijn handelswaar.

Op de plaats waar nu de woonhuizen nummers 15 t/m 27 staan, stond vroeger het woonhuis met schuur van Cees Hogenboom, handelaar in groen hout, ruiters, hoepels en biez en. De schuur diende voor de behandeling en opslag van biez en. Voor het bewerken van de biez en met zwavel beschikte de schuur over een daarvoor ingerichte kelder.

Foto 2 Woonhuis en schuur van C. Hogenboom aan het Noordeinde, gezien vanaf de Bermweg. Rechts de achterkant van nr. 13, het voormalige postkantoor (28-8-1971).

Foto 3 (links). Voormalige boerderij van Kok, Noordeinde 14, in 2012. Het is het pand achter de lantaarnpaal en het kleinere pand links ervan

donateurs heeft gestaan, nemen we het ook hier op.

De Oudheidkamer heeft een aantal voorwerpen van Jan en Adri van der Sluis in bruikleen die afkomstig zijn van een boerderijtje in het Noordeinde, op nummer 14. De laatste bewoner die hier boerde was Dirk Kok. Hij volgde zijn vader Leen op.

Tenslotte een kleiner pand in het Noordeinde waar op het erf koeien gehouden werden: het recent gerestaureerde pand op nummer 14. In het kader van Open Monumentendag 2017 hebben we in de Nieuwsbrief van de Vereniging Vrienden van Spijkenisse aandacht besteed aan dit boerderijtje. Omdat het nog niet in de Nieuwsbrief van de

Foto 4 (boven) Kleine expositie in de Oudheidkamer van voorwerpen gebruikt door Dirk Kok.

In de oudheidkamer is een hoekje ingericht met spullen die gebruikt zijn door Dirk. Mensen die niet bekend zijn met het leven op een boerderij uit het midden van de vorige eeuw vragen zich soms hardop af wat het is en waar het voor gebruikt werd. De houten klompen kan iedereen wel thuisbrengen, maar het houten juk (op de grond) is bij weinigen nog bekend.

Het witte voorwerp links op de tafel roept de meeste vragen op. Het is een teems, een houder voor filters. Deze werd op de melkbus gezet waarin de melk na het melken in werd verzameld. Direct na het melken van de koe werd de melk door deze zeef gegoten om eventuele stofdeeltjes of haren te verwijderen. Het rechthoekige voorwerp in het midden is een melkkrukje dat een boer gebruikte om op te zitten tijdens het melken.

Foto 5. Dirk Kok die een van zijn koeien melkt. Te zien is hoe hij het melkkrukje gebruikt. De achterpoten van de koe zijn met een touw vastgebonden om te voorkomen dat de koe de emmer omschopt waarin de melk wordt opgevangen.

Lezers vertellen ons

Soms reageren lezers op een artikel in de Nieuwsbrief van de Oudheidkamer. Meestal is dat een korte, persoonlijke reactie, maar recent kwam er een uitgebreide toevoeging op het verhaal over de firma Troost in de nieuwsbrief nummer 14 van juli 2017. Daarin werd vermeld, dat Jacob Troost, de grondlegger van de firma Troost, zijn werkzaamheden als kleermaker begon in het kleine huisje

op de Krom (Voorstraat 26, na henummering in 1948: Voorstraat 3). Een kleinzoon van Jacob schreef ons, dat dat niet juist is. Jacob en zijn vrouw Ariaantje van Genderen woonden de laatste jaren van hun leven (Ariaantje overleed in 1952, Jacob in 1957) weliswaar in dat huisje, maar de kleermakerij was in het pand waar zoon Jan het bedrijf zou voortzetten (Voorstraat 224, na henummering: Voorstraat 10).

De kleinzoon schreef het volgende: "opa Jacob werd geboren in 1873 en opoe in 1872. Ze zijn in januari 1899 getrouwd. In juli werd dochter Marie geboren, in 1904 zoon Jan en in 1908 dochter Pie. Opa had een broer Piet, die ook een dochter Marie had. Daar zeiden we "Tante Marie" tegen omdat mijn moeder haar zo noemde.

Deze "Tante Marie" gaf mij in 1997 een brief waarin zij over Opa Jacob Troost schreef, vandaar dat ik haar hier even noem. Het verhaal van "Tante Marie", aangevuld met de verhalen van mijn moeder, is als volgt. Opa is op veertienjarige leeftijd door zijn vader naar een oom in Rotterdam gestuurd om er het kleermakersvak te leren en is tussen 1890 en 1895 weer teruggekeerd naar Spijkenisse.

Foto 6. Jacob en Ariaantje Troost met hun dochters Marie (links) en Pie en hun kleinzoon(1950) op het erf op de Krom.

Foto 7. Hij heeft in dienst gestaan, blijkt uit een foto van hem in uniform (ca 1900).

Waarschijnlijk zal hij dan begin 1890 met de kleermakerij begonnen zijn. Mijn moeder zei altijd "Opa is achter de kerk begonnen". Ik weet niet wat dat precies inhield, maar ik denk, dat hij daar een schuurtje of iets dergelijks had gehuurd. Begin 1900 zijn ze, ik denk na het trouwen en de geboorte van hun dochter Marie, naar de Voorstraat 224 getrokken, het bekende pand met winkel. Boven de winkel was de kleermakerij. Ik denk ook, dat zoon Jan (mijn oom) en m'n moeder op de Voorstraat zijn geboren.

"Tante Marie" schrijft, dat Opa na z'n Rotterdamse periode nogal Rotterdams sprak. Daar werd dan wel eens de spot mee gedreven. Maar, schrijft ze ook, hij was een goeie kleermaker. Ze schrijft verder, dat zij, na het overlijden van haar vader Piet in 1916, met haar moeder en zus regelmatig naar Spijkenisse ging en dat ze dan logeerden bij Opa en Opoe Troost.

Mijn moeder vertelde altijd, dat ze mijn vader begin jaren dertig had ontmoet in de winkel. Ze was toen een jaar of drieëntwintig. Mijn ouders zijn getrouwd in 1936. Ome Jan en tante Annie waren al getrouwd in 1933. Opa en opoe zijn toen, denk ik, naar het huis in het Noordeinde (op de Krom, Noordeinde 24 voor de omnummering) vertrokken. Daar woonde later de weduwe Smit met zoon Koos en gehandicapte dochter Gerrie. Toen de oorlog uitbrak zijn mijn vader en moeder bij opa en opoe ingetrokken. Mijn vader werkte toen aan een vliegveld in de buurt van Venlo. Dat werk werd stilgelegd bij het uitbreken van de oorlog. Ik ben in het pand aan het Noordeinde geboren.

Aan het eind van de oorlog, en dat kan ik me nog goed herinneren, woonden opa en opoe met mij en mijn moeder in het pand tussen Van Herp en Huisman (aan het - latere- Erfslop). Toen mijn vader na de oorlog, vanuit Duitsland, weer thuis kwam, werd het denk ik wat benauwd en opa en opoe Troost zijn toen in het kleinste huisje getrokken. Dat werd eigenlijk alleen als slaapplek gebruikt. Opa en opoe aten bij ons en mijn moeder deed de was. Ome Jan keerde een aantal keren per week het bed en maakte de kachel aan (potkachel met eierkolen). Ik deed daar mijn huiswerk en Opa zat op ander kant van de tafel en deed daar, tot z'n dood, een aantal werkzaamheden voor Ome Jan, zoals broeken in nemen of korter maken."

Mededelingen:

Films

De Oudheidkamer verzorgt weer films op: **zaterdag 10 februari**
zaterdag 24 maart
zaterdag 12 mei

De middag is gratis toegankelijk, een vrijwillige bijdrage wordt gewaardeerd. Wel dienen geïnteresseerden zich vooraf aan te melden. Dit kan door een entreebewijs op te halen bij de klantenservice in de bibliotheek of door kaarten te bestellen via www.deboekenberg.nl. Het programma zal, kort voor de vertoning, in de regionale weekbladen bekend gemaakt worden.

Locatie : De Boekenberg in het Auditorium op de 3^e etage
Aanvang : 13.30 uur